

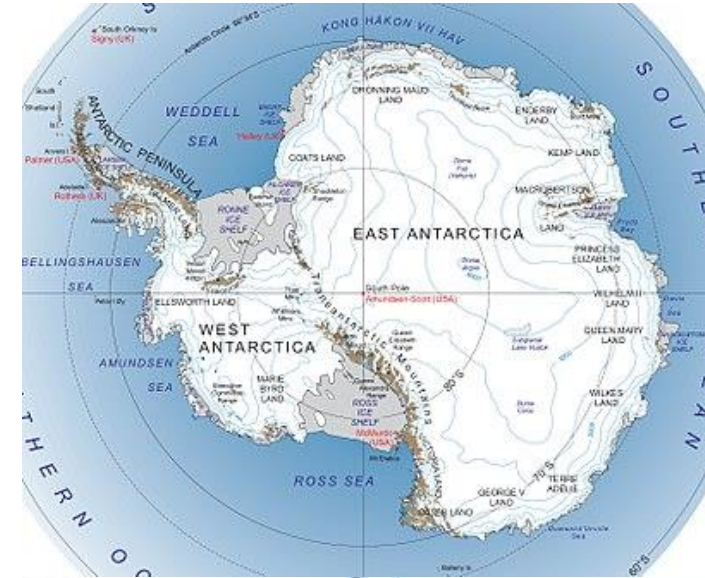

Глобальна зміна клімату та заходи з макроекономічної політики

Олександр Петрик
Член Ради НБУ, професор

Зміст

- У світі існує науковий консенсус щодо ризиків та втрат світового суспільства від змін клімату;
- Глобальне співробітництво та мобілізація ресурсів – основні напрями
- Міжнародна угода щодо пом'якшення впливу;
- Ризики та цілі глобальної відповіді на зміни клімату;
- Соціально-політичні проблеми;
- Роль Урядів є вирішальною;
- ЦБ та зміна клімату;
- Висновки

Вплив на людство

- Зміна клімату впливає на економічну активність та соціальне середовище через численні канали, які пов'язані один з одним та створюють синергетичний ефект руйнування та втрат.

Наслідки потепління

- Глобальне потепління призводить до руйнувань, жертв, підйому рівня океану, зміни течій, підриває економічну активність та гальмує зростання.
- Вплив зміни клімату є гетерогенним як щодо географії, так і рівня доходів.
- Дуже ймовірний зв'язок потепління та появи нових вірусів та розповсюдження епідемій.

Гальмування зміни клімату потребує глобального співробітництва та значних фінансових ресурсів

«...Те що стосується всіх може бути вирішено тільки всіма»

Фрідріх Дюренматт

- Необхідність переходу до низьковуглецевої економіки
- Ринки не можуть відповідати на кліматичний виклик самотійно
- Необхідна міжнародна угода щодо скоординованої відповіді на зміни клімату
- Глобальна макроекономічна політика (фіскальна, фінансова, індустріальна та регуляторна) може загальмувати зміни клімату
- Необхідне поглиблення наукових досліджень та відповідне розширення фінансування в цій сфері

Що таке Паризька Угода?

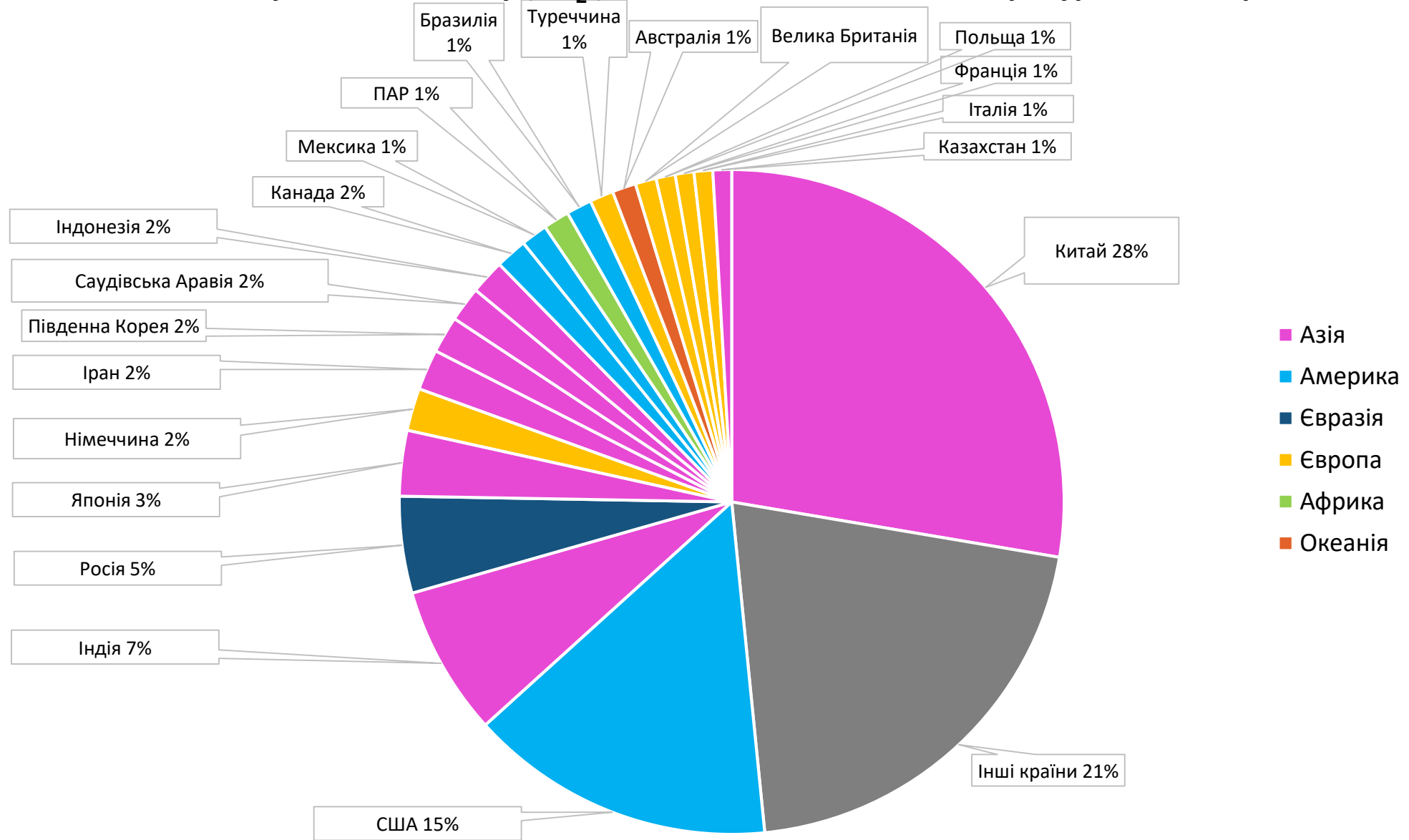

- Паризька Угода є першою глобальною угодою щодо запобігання кліматичній кризі. У 2015 році , 196 країн підписали єдиний комплексний план дій, які мають знизити розмір глобального потепління менш ніж 2°C —або навіть менш ніж 1.5°C до 2030 (зменшення викиду CO₂ на 45%)
- Трансформація економічної діяльності;
- Нові технології, інновації, зміна споживчої поведінки, масивні інвестиції в низько-емісійну інфраструктуру, транспорт та виробництво.

Виконання Паризьких угод незадовільне

- Поточний розвиток 5 років після угоди показує суттєве відхилення від траєкторії у бік прискорення потепління.
- (лише у 2020 році процес загальмував на фоні Covid-кризи)
- Чому ринок не відрегулює проблему потепління.
- Чинники: ринкові ціни не віддзеркалюють соціальних втрат від викиду вуглецю, зменшення викиду має трактуватися як суспільне благо всіма учасниками (free rider problem), горизонт отримання переваг клімату є довшим за бізнес-цикл отримання прибутку. Невизначеність вигід від довгострокових інвестицій в кліматичні проекти для бізнесу.
- політичні цикли є коротшими за горизонт переваг від призупинення потепління.

Викиди вуглекислого газу (CO₂) від спалювання викопних ресурсів в 2018 р.

Глобальні викиди CO₂ досягли свого максимуму в 36 млрд. метр. тон в 2018 р., в 2019 р. вони зменшились лише на 1% переважно через теплу зиму, а у 2020 році зменшились ще на 4% із за пандемії COVID (падіння світового ВВП -3/5%)

Головні ризики

- Висока непередбачуваність поточного прогнозу наслідків зміни клімату на соціо-економічне функціонування людства по швидкості здійснення, географічному розподілу, таїнню льодовиків та підйому рівня океану, зміни океанських течій та інше);
- Паризька угода базується на помірному сценарії потепління і не розглядає наслідки та заходи у випадку більш катастрофічних змін як у часі так і у розмірах впливу;
- Відсутність домовленостей про розподіл витрат та можливих вигід поміж країнами
- Відносно короткі політичні електоральні цикли обмежують спроможність у довгострокових ефективних домовленостях

Деякі політико-економічні проблеми щодо вирішення проблеми зміни клімату, які мають бути розв'язані

- Не всі країни потенційно будуть мати втрати від потепління та будуть навіть мати певні економічні переваги на перших етапах;
- Який внесок має вносити кожна країна (критерій)?
- Гальмування потепління буде генерувати ще більшу нерівність поміж країн;
- Величезні фінансові ресурси мають бути відвернені від боротьби з бідністю, епідеміями, хворобами та голодом у світі.

Роль урядів є вирішальною у пом'якшенні зміни клімату

- Суб'єкти ринку не платять самі за соціальні витрати від зміни клімату на які вони впливають;
- Негативні наслідки зміни клімату розглядаються суб'єктами ринку поза межами горизонту діяльності виробничих циклів
- Тому зміна клімату має трактуватися державним сектором управління як суспільний продукт

Макроекономічні дії

1. фіскальна відповідь

- Фіскальна політика є ключовою у гальмуванні зміни клімату.
- Три групи фіскальних інструментів:
 - Податки на обмеження викидів та субсидії на стимули зменшення (цінова політика впливу на викиди є основним знаряддям);
 - урядові видатки та інвестиції;
 - державні гарантії

2. Регуляторна та індустріальна політики

- Запровадження глобальних стандартів щодо викидів вуглецю
- Індустріальна політика має фокусуватися на розвитку низько-вуглецевої промисловості та заміщенні шляхом стимулів щодо R&D «зелених» технологій
- Фонд розвитку з фокусом на «зелену» економіку;
- Важлива роль Світового банку, ЄБРР та регіональних банків розвитку у фінансуванні низько-вуглецевих проектів

ЦБ мають визнати ефекти зміни клімату як частину змісту монетарної політики

- Зміна клімату все більше впливає на зростання, інфляцію, та фінансову стабільність;
- Розглядати ефекти впливу навіть поза межами горизонту політики;
- Переоцінювати рівень рівноваги економіки (потенційний ВВП, нейтральна ставка політики *etc.* з урахуванням динаміки зміни клімату (менше можливості для використання ставки політики);
- Ризики зміни клімату напряду пов'язані з фінансовими ризиками;
- Включити вплив зміни клімату на макропоказники в моделі ЦБ;
- Інтенсифікувати дослідження, як має стратегія мп еволюціонувати при змінах клімату (цілі, горизонт політики для повернення до цілі, ступінь гнучкості в стратегії);
- Розширення та посилення комунікаційної політики з поясненням впливу змін клімату на прогнози та результати монетарної політики.

Монетарна політика

- Врахування впливу зміни клімату при здійсненні довгострокового прогнозу (частота та амплітуда шоків пропозиції, бізнес-циклів, та відповідних ризиків);
- Активи низьковуглецевої економіки мають бути складовою системи оцінок застав та критеріїв ESG і відповідно мати *ceteris paribus* більшу відносну ринкову ціну порівняно із активами інтенсивно-вуглецевих бізнесів –активна позиція центральних банків у переоцінці застав;
- ЦБ мають зменшувати «коричневі» бонди з операцій монетарної політики.
- QE програми (у разі їх необхідності) мають бути відкалібровані на користь покупки низьковуглецевих активів;

Зміна клімату та фінансова стабільність

- В процесі стрес-тестування мають бути інкорпоровані аспекти зміни клімату в окремих країнах;
- Фізичний ризик та ризик переходу до низьковуглецевої економіки для позичальників (аналіз балансів банків)
- Зміна клімату має бути врахована в глобальній стійкості світової фінансової системи;
- Відкриття бізнесом повних даних щодо всіх аспектів власної діяльності, яка впливає на зміну клімату;
- Створення єдиної системи даних (карта ризиків зміни клімату) та відповідної переоцінки активів як бізнесу так і банків.

Інші можливі заходи Центральних банків щодо власного внеску у гальмування зміни клімату

- Перерозподіл балансів центральних банків поміж секторами економіки на користь активів в низьковуглецеву економіку;
- В розвинутих країнах дебатується ідея використання «зелено- підтримуючих» та «коричнево-штрафних» факторів у вимогах до капіталу банків;
- Ідея створення світового «вуглецевого» банку.

Зміна клімату та банківська система, нагляд та регулювання

- Врахування ризиків зміни клімату у ризик – менеджменті банків;
- портфель активів банківських систем має підвищувати частку «зелених активів»;
- Вимоги до адекватності капіталу має віддзеркалювати ризики зміни клімату;
- Кредитна політика банків має бути більш активною *ceteris paribus* з «зеленою» частиною економіки

Висновки

- Призупинення потепління є життєве-надважливим для існування людства;
- Рішення проблеми зміни клімату вимагає різких змін у економічній діяльності людства;
- Ринки по своїй природі не в змозі адекватно відповісти на виклик щодо зміни клімату;
- Тільки комплексне застосування всіх макроекономічних та регуляторних інструментів в змозі «поламати» загрозливу тенденцію;
- Міжнародна кооперація є необхідною умовою для вирішення питання;
- Уряди є «першою лінією захисту», а центральні банки є другою «лінією захисту» від глобального потепління.

Дякую за увагу!